

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj

Stálá konference asociací ve vzdělávání, o. s. (SKAV, o. s.), je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a občanských sdružení usilujících o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny informací a komunikace mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností.

Obsah

Editorial	01
Kulaté stoly 2013	02
Konference 2013 Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole	03
Profil členské organizace Společnost Montessori	06
K jádru problému Kamila Randáková: Montessori systém práce pro přirozené psaní a čtení	10
Z členských organizací...	15
Galerie projektů	16
Kalendář akcí	18

Editorial

SKAV letos slaví 10. narozeniny. Občanské sdružení Stálá konference asociací ve vzdělávání bylo založeno 11. srpna 2003. Od té doby usiluje o naplňování poslání, které má zakotveno ve svých stanovách: „*Posláním SKAV, o. s., je podporovat a chránit možnosti progresivních změn v systému vzdělávání a prostředí, které tyto změny umožňuje.*“ Tento závazek si SKAV klade na svá bedra i do budoucích let.

Co si SKAV k letošnímu výročí nadělil? Už na přelomu roku převzal odkaz zaniklé organizace NEMES, která se významně podílela na realizaci reformy školství. Velmi si toho vážíme, a proto významu NEMES budeme věnovat podzimní číslo Zpravodaje SKAV. Dále jsme opět rozšířili svou členskou základnu o nového člena – Jednotu školských informatiků (www.jsi.cz). Nyní má tedy SKAV 17 členských organizací (jejich přehled najdete zde: http://www.zsmltu.cz/skav/?page_id=23). Rozšířily se také řady našich čestných členů – nově se jím stává Jan Kovařovic, bývalý předseda NEMES. Tím se prozatím naše členská základna ustálila, ale do budoucna se nebráníme jejímu dalšímu rozšiřování.

SKAV má také své zástupce v různých platformách, jako je nově vzniklé partnerství střešních neziskových

organizací Partnerství NNO 2014+, usilující o větší participaci nevládních neziskových organizací na přípravě nové fáze operačních programů. Dále má SKAV svého zástupce v Monitorovacím výboru OP VK a v Národním poradenském fóru.

SKAV během prvního pololetí nijak nezahálel. Aktivně jsme se začlenili mezi partnery kampaně *Česko mluví o vzdělávání* (www.ceskomluvi.cz). Kulaté stoly SKAV a EDUin, které se uskutečnily během této první poloviny roku, byly nedílnou součástí kampaně. Konkrétní obsah všech pěti kulatých stolů se dočtete v rubrice *Kulaté stoly 2013*.

SKAV se i letos rozhodoval, jakému tématu bude věnovat výroční konferenci. Rozhodli jsme se podpořit aktuálně probíhající veřejné debaty, které se věnují budoucnosti vzdělávání v naší zemi: *Česko mluví o vzdělávání*, kterou koordinuje EDUin, a *Strategii 2020*, organizovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Společně s těmito partnery a navíc s obecně prospěšnou organizací Pomáháme školám k úspěchu jsme uspořádali konferenci pod názvem „Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole. Jak toho dosáhneme?“ (www.ucimekvalitne.cz). Akce proběhla dne 14. června 2013 v Centru současného umění

DOX (www.dox.cz). Zájem o účast byl veliký, kapacita 200 účastníků se velmi rychle naplnila. Cílem konference bylo reflektovat závěry obou výše uvedených debat a navázat na ně. Pozvánka na tuto akci a její program jsou uvedeny v sekci *Konference 2013*. Její výstupy opět najdete v podzimním čísle našeho Zpravodaje.

Jako vždy se ve Zpravodaji SKAV dočtete nejen o aktivitách SKAV jako střešní asociace, ale také o činnostech jejích členských organizací. Profil členské organizace je tentokrát věnován Společnosti Montessori. V rubrice *K jádru problému* je zde v této souvislosti publikován text Kamily Randákové: *Montessori systém práce pro přirozené psaní a čtení*. Aktivitu dalších členských organizací by vám měly představit rubriky *Z členských organizací* a *Galerie projektů*.

O tom, nakolik byla první polovina tohoto roku produktivní, by mělo vypovědět právě toto nové číslo Zpravodaje SKAV, do kterého jste se začeti. Přejeme vám zajímavé čtení, krásný letní čas a těšíme se na setkání na některé z našich akcí!

Silvie Pýchová, výkonná ředitelka SKAV, o. s.

SKAV najdete také na Facebooku!

Kulaté stoly 2013

Kulaté stoly SKAV a EDUin se v období leden až květen 2013 přizpůsobily rytmu kampaně *Česko mluví o vzdělávání*, jelikož diskutovanými tématy tvořily jeden z pilířů kampaně. Nekonal se ale ve svém pravidelném termínu – 3. čtvrtek v měsíci, ale byly vždy úvodem do diskuze, která posléze probíhala online na webu www.ceskomluvi.cz. Kulaté stoly se věnovaly těmto tématům:

- Jak zvýšit zájem dětí a studentů učit se nové věci?
- Je pravdivé tvrzení, že na našich školách příliš brzy rozdělujeme děti na „schopné“ a „méně schopné“?
- Jak udělat z učitelské profese ceněné povolání?
- Jak máme ověřit, co se děti ve školách naučily?
- Jakou společnost má náš vzdělávací systém vytvořit a podporovat?

ČESKO
MLUVÍ
O
VZDĚLÁVÁNÍ

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Během kampaně jsme také změnili formát kulatých stolů. Všichni panelisté ještě před akcí dodali své hlavní teze k tématu, které byly publikovány na webu www.ceskomluvi.cz. Na začátku kulatého stolu tyto teze panelisté v krátkosti představili a dále nad nimi navzájem diskutovali. Panelisté ale dostali prostor diskutovat před publikem jen polovinu času celé akce, druhá půlka byla věnována diskuzi ve skupinách, kdy všichni zúčastnění měli příležitost poskytnout svůj pohled na dané téma. S proměnou kulatých stolů jsme spokojeni a doufáme, že ji vítají také jejich účastníci. V letošním roce se nám dokonce na realizaci kulatých stolů podařilo získat finanční podporu, a to od Nadace Open Society Fund Praha, za což moc děkujeme!

● 1. kulatý stůl SKAV a EDUin se konal 7. února 2013 a věnoval se otázce *Jak zvýšit zájem dětí a studentů učit se nové věci?* Jako panelisté vystoupili: B. Brdička (Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta), D. Dvořák (Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta), K. Randáková (Společnost Montessori ČR) a D. Večerková (studentská aktivistka). Můžete zhlédnout video sestřih z panelové diskuse (http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=rsrJ7OLJ9cQ) a také se seznámit s celkovým shrnutím diskuse k tomuto tématu (<http://ceskomluvi.cz/shrnuti-diskuse-tema-2/>).

● 2. kulatý stůl se věnoval otázce: *Je pravdivé tvrzení, že na našich školách příliš brzy rozdělujeme děti na „schopné“ a „méně schopné“?* Akce se konala dne 28. února a panelové diskuse se účastnili: G. Brei (ZŠ Lidická, Brno), V. Foist (ZŠ Poběžovice), P. Krupka (Gymnázium Brno-Řečkovice) a D. Moree (Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií). K dispozici je video záznam diskuse (http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=1b-24GkCd8tc) a celkové shrnutí debaty nad tímto tématem (<http://ceskomluvi.cz/shrnuti-diskuse-tema-3/>).

● 3. kulatý stůl proběhl 14. března k tématu *Jak udělat z učitelské profese ceněné povolání?* Panelové diskuse se zúčastnili: N. Křístek (Unie center pro rodinu a komunitu), J. Kuhn (Asociace ředitelů gymnázií ČR), J. Štercl (Asociace pedagogů ZŠ ČR) a L. Teplý (MŠMT). Podívat se opět můžete na video záznam (http://www.youtube.com/watch?v=gPP5aoAdI5w&feature=player_embedded) a také si přečíst debatu k tomuto tématu (<http://ceskomluvi.cz/shrnuti-diskuse-tema-4/>).

● 4. kulatý stůl se uskutečnil dne 4. dubna a diskutováno bylo téma: *Jak máme ověřovat, co se děti ve školách naučily?*

V panelové diskuzi vystoupili: L. Dobešová (Respektovat a být respektován), P. Kubala (Prázdninová škola Lipnice, Česká cesta, s. r. o.), E. Micková (RPIC-ViP, s. r. o.), J. Trunda (ZŠ Vratislavova, Praha; Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta) a I. Zejdová (Waldorfská škola Semily). I v tomto případě se můžete podívat na video sestřih (<http://www.youtube.com/watch?v=ruvtYiHcz6g>) a seznámit se s průběhem diskuse (<http://ceskomluvi.cz/jak-mame-overovat-co-se-de-ti-ve-skolach-naucily/>).

● 5. kulatý stůl se konal 9. května a byl posledním, který jsme pořádali v rámci kampaně *Česko mluví o vzdělávání*. Jeho cílem bylo posvítit si na nelehkou otázku: *Jakou společnost má náš vzdělávací systém podporovat?*

Do panelové diskuse byli pozváni tito panelisté: A. Brabcová (Plzeň 2015), P. Daniš (Sdružení TEREZA), M. Lauer-mann (ZŠ a MŠ Brno), M. Rathouský (Svaz průmyslu a dopravy ČR) a O. Štefl (Scio). Zde je k dispozici video záznam (http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=8iN7GScCL-E) i přehled diskuse k tématu (<http://ceskomluvi.cz/tema-8-jakou-spolecnost-ma-nas-vzdelavaci-system-vytvorit-a-podporovat/>).

Věříme, že všech pět kulatých stolů nabídlo zajímavou škálu názorů nejen na problematiku vzdělávání. Kulaté stoly SKAV a EDUin budou opět pokračovat od září, protože v červnu jsme se zcela věnovali přípravě konference *Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole* (www.ucimekvalitne.cz). Během letních prázdnin se kulaté stoly tradičně nekonají. Těšíme se tedy opět na setkání s vámi u příležitosti nového školního roku ☺.

Konference 2013

Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole

Konferenci Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole pořádá SKAV ve spolupráci s MŠMT, EDUin, o. p. s., a Pomáháme školám k úspěchu o. p. s. Akce proběhla 14. 6. 2013 a zúčastnilo se jí 200 aktérů ve vzdělávání (ze škol a školských zařízení, neziskových organizací, MŠMT a přímo řízených organizací, firem apod.)

První výstupy jsou k dispozici v tiskové zprávě EDUin z dne 17. 6. 2013: <http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/nepotrebuje-dalsi-reformu-nutne-je-pomahat-skolam-a-ucitelum/>.

Kompletní výstupy budou umístěny na web konference www.ucimekvalitne.cz.

Děkujeme partnerům za spolupráci na přípravě konference i za finanční podporu této akce.

PROGRAM KONFERENCE

14. června 2013

Centrum současného umění DOX

KVALITNÍ VÝUKA PRO KAŽDÉ DÍTĚ V KAŽDÉ ŠKOLE!

8.30 – 9.30 registrace

9.30 – 12.00 auditorium:

9.30 Úvodní slovo – J. Nantl, 1. náměstek MŠMT

10.10 Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole – H. Košťálová

10.30 Shrnutí závěrů veřejné debaty ke Strategii 2020 – P. Černíkovský

10.50 přestávka

11.10 Shrnutí závěrů kampaně Česko mluví o vzdělávání – Z. Slejška

11.30 Celoplošné zlepšení vzdělávacího systému aneb jak zlepšit výuku v 80 000 třídách – A. Veselý

12.00 – 13.00 oběd (prostor za auditoriem)

13.00 – 14.30

auditorium

Diskuze: Jak zlepšit výuku v 80 000 třídách?
(max. 100 účastníků)

atelier

Workshop Centra současného umění DOX: galerijní animace
(max. 20 účastníků)

konferenční místnost

Diskuze k prezentovaným závěrům veřejných debat a potenciálu kampaní do budoucna.
(cca 30 účastníků)

WORLD café: Co je potřeba učinit na jednotlivých úrovních pro realizaci vize?
(cca 40 účastníků)

15.00 zakončení a evaluace

15.30 komentovaná prohlídka výstavy POSTIŽENÍ NORMALITOU

Za podpory:

● Fotografie z konference. Autor fotografií Vojtěch Hurych.

Profil členské organizace Společnost Montessori

Poslání a vize organizace:

Otevíráme dospělým cestu a provázíme je poznáním, že dítě je tvůrcem sebe sama.

Cílem Společnosti Montessori je šíření mezinárodně uznávaného programu Montessori, a tím rozšíření nabídky vzdělávacích možností v ČR. Chceme, aby ověřené praktické zkušenosti při vzdělávání dětí mohly být využívány také k obohacení, inspiraci a pozitivním změnám v celém vzdělávacím systému. Neustále se snažíme rozšiřovat nabídku programů, podporujeme další aktivity a publikace s informacemi, které povedou k rozšiřování programu Montessori pro práci s dětmi již od narození.

Hlavní a aktuální aktivity:

Diplomové kurzy – dlouhodobé vzdělávání (DVPP s akreditací MŠMT) pro práci s dětmi 3–6 a 6–12 let. Je určeno pedagogům, rodičům a dalším zájemcům, kteří chtějí získat hlubší znalosti Montessori pedagogiky. **Informativní kurzy** s akreditací MŠMT – ochutnávka, která nabídne všem zájemcům základní charakteristiku Montessori pedagogiky. **Tematické kurzy** – semináře zaměřené na dílčí témata (hudba, pohyb, školní projekty...) s ohledem na principy Montessori pedagogiky. **Kurzy pro rodiče** – semináře zaměřené na věkovou skupinu 0–3 roky.

Inovativní projekty ve vzdělávání

- Šance pro vaše dítě – pomoc rodičům (jejich děti nemusí navštěvovat Montessori MŠ) s přípravou předškoláků na vstup do ZŠ.
- Montessori program pro inkluzi – využití poznatků Montessori pedagogiky na 1. stupni běžných ZŠ pro podporu inkluzivního vzdělávání.
- Leknín – vytvoření metodiky a vyškolení lektorů Sdružených škol.

Publikační činnost – vydávání překladů zahraničních knih s tematikou Montessori pedagogiky. Více se dozvíte na www.montessoricr.cz.

Interview

**Mgr. Kamila Randáková, členka vedení
Společnosti Montessori, členka SKAV**

- **Kamilo, mohla bys nám přiblížit, jaká je historie Montessori v ČR a jak vaše organizace přispěla k rozvoji tohoto programu u nás?**

V době před rokem 1989 byly informace o přístupu k výchově a vzdělávání podle Marie Montessori pouze součástí učebních textů na pedagogických školách. V ČR byl o Montessori metodě vydán jeden spis *Příručka vědecké pedagogiky* – v období 1. republiky. Před rokem 1989 pracovala v Praze při střední pedagogické škole v Dejvicích

jedna třída Montessori MŠ (dodnes je součástí centra volného času při SOŠPg na Evropské ulici v Praze).

V 90. letech vznikla Asociace Montessori a Kruh přátel Montessori škol se soukromou školou v Praze na Černém Mostě, které po několika letech zanikly. Jejich organizátor Ing. Plachý se však velmi zasloužil o vydání českého překladu třech publikací Marie Montessori; a spolu s profesorem Karlem Rýdlem a dr. Ivanou Baxovou sestavili Vzdělávací program Mateřská a základní škola

● Fotografie z archivu Společnosti Montessori

Montessori (1. a 2. stupeň), který předložili na MŠMT pro režim pokusného ověřování.

První vzdělávací a tréninkový kurz o metodě Montessori pro pedagogy a veřejnost se konal v Praze v r. 1998 pod vedením amerických lektorů z organizace AMS. Program Montessori začaly realizovat mateřské školy v Kladně a v Jablonci nad Nisou. Společnost Montessori byla založena v roce 1999 v Praze aktivitou dr. Jitky Brunclíkové a začala organizovat vzdělávání pedagogů se zahraničními lektory, pod vedením a supervizí těchto lektorů přebíral přípravu kurzu český lektorský tým. Tyto lektorky měly již zkušenosti s programem Montessori v českém prostředí, dále se vzdělávaly a získávaly zkušenosti v evropských a amerických školkách a školách. V kurzech Společnosti Montessori se školili další učitelé a organizátoři.

V Praze měnily svůj program na systém práce s dětmi podle Montessori pedagogiky MŠ Vokovická, Urbánková a Mezi Domy, vznikla soukromá pražská mezinárodní škola IMSP; další školky vznikaly v Brně, Olomouci, Pardubicích; s první třídou ZŠ s vyučováním podle principů této pedagogiky jsme začali v Kladně v r. 2001/02.

Společnost Montessori od počátku sdružovala nadšené učitelky a rodiče, kteří v tomto programu viděli efektivní a smysluplný způsob vzdělávání dětí (v době, kdy museli žádat o souhlas zřizovatele, přesvědčovat úředníky a před vznikem RVP vést program v režimu pilotního ověřování). Společnost hledala způsoby, jak organizovat vzdělávání pedagogů, s pomocí projektů a grantů pomáhala zpočátku při vybavení prvních mateřských škol specifickými pomůckami. Přípravovala semináře, informační kurzy, semináře se zahraničními lektory, pedagogické exkurze do zahraničních Montessori škol, podporovala tvorbu a vydávání

metodických materiálů a překladů publikací o Montessori teorii, poskytovala prostor pro sdílení zkušeností a komunikaci, koordinovala sestavení modelového ŠVP s využitím principů a způsobu práce Montessori pedagogiky pro předškolní vzdělávání a 1. stupeň základní školy.

● Jaká je tvá role ve Společnosti Montessori a jak dlouho tam působíš?

V roce 1998 jsem se zúčastnila tréninku Montessori pedagogiky v Praze a začala jsem se zajímat o práci s dětmi v kladenské školce, kde s tímto programem začínali. Plánovali jsme s kladenskou školkou otevření 1. třídy ZŠ, kde budou děti ze školky pokračovat. To se podařilo a já jsem měla možnost pracovat s dětmi od mateřské školy až po pátou třídu ZŠ a sledovat, jak se učí „jinak“. S kolegyněmi v Kladně nás oslovila paní Brunclíková ze Společnosti Montessori, abychom své zkušenosti předávaly v rámci seminářů a kurzů a na pedagogických konferencích. Pro Společnost Montessori jsem tedy od počátku pracovala jako lektorka, od roku 2010 jsem členkou vedení Společnosti. S dalšími kolegyněmi ve vedení Společnosti Montessori a lektorském týmu se snažíme šířit informace o Montessori pedagogice a předávat zkušenosti učitelům pro praxi; podporovat vše kvalitní, co se v této oblasti děje a na co máme síly. Já se snažím stmelovat celý organizační tým externistů, který aktivity Společnosti Montessori plánuje a organizuje, a také vyhledávat praktiky – učitele, kteří dokáží svoji dobrou práci a zkušenosti předávat dalším kolegům. Stále se tedy snažím doplňovat si informace, získávat zkušenosti z praxe, i když teď sama ve škole nepracuji; vloni jsem ukončila kurz s akreditací AMI zaměřený na práci s dětmi v MŠ, který se konal v ČR; teď se chystám s dalšími čtyřmi kolegy učiteli na mezinárodní kurz zaměřený na práci s dětmi ve věku 12–18 let v Německu.

● Jak pedagogiku Montessori vnímají a podporují rodiče?

Pamatuji si dobu, kdy jsme rodiče ve školce v Kladně přesvědčovali a dokazovali jim, že náš „nový“ způsob práce není pro děti nebezpečný a museli jsme vysvětlovat a argumentovat, proč děti nemají ve školce klasické hračky a čím je pro ně přínosem jiný způsob práce, byly to velmi dlouhé debaty s rodiči před zápisem do mateřské školy a před zápisem do tříd ZŠ s Montessori ŠVP. Dnes je situace jiná – rodiče si školky již cíleně vybírají a jsou ochotni dojíždět z širšího okolí, přestěhovat se, a jsou nešťastní, když se do limitovaného počtu přijatých dětí to jejich nedostane. V Praze a větších městech, kde již má tento program větší tradici, je Montessori způsob práce mezi rodiči stále více vyhledávaný – v mateřských a rodinných centrech, ve školkách, ve školách. Představy rodičů jsou však někdy velmi rozdílné. Jejich důvody však spojuje, že hledají pro své dítě vzdělávání, které bude podporovat dítě a jeho rozvoj – nebude mu bránit nebo dítě omezovat. Někteří rodiče v tom však vidí „absolutní volnost dítěte“, což tak není. Svoboda a pravidla – to jsou dvě strany jedné mince, se kterými se hned setkají i rodiče.

Rodiče jsou však největší iniciátoři pro vznik nových zařízení s programem Montessori. Maminky zakládají mateřská a rodinná centra, později školky; a když jejich děti povyrosteou, snaží se iniciovat vznik tříd ZŠ s programem Montessori. Snaží se přesvědčit vedení školek a škol nebo zřizují vlastní centra. Proto je také velká část zařízení s Montessori programem takzvaně soukromá, i když také zařazená v síti škol.

Se změnou společenské atmosféry a profesních požadavků se mění také pohled a nároky rodičů na vzdělávání. Setkáváme se s rodiči, kteří se chtějí vzdělávat také jako rodiče – a ti například vyhledávají semináře a workshopy,

● Fotografie z archivu Společnosti Montessori

kteří organizujeme. Velký zájem třeba od začátku vidíme o semináře Montessori, které si vyhledávají už budoucí maminky.

● Jak je program organizován na nadnárodní úrovni?

Maria Montessori založila asociaci AMI – Association Montessori Internationale, která měla koordinovat výměnu zkušeností mezi národními sdruženími a usměrňovat jejich aktivitu; organizovala vzdělávací kurzy, řídila výrobu specifických pomůcek, dohlížela na vydávání publikací dr. Montessori, organizovala konference. V obsahu vzdělávacích kurzů AMI jsou pedagogický systém a didaktické postupy prezentovány s minimálními a opatrnými změnami tak, aby byl přímý odkaz dr. Montessori zachován co nejvíce. Diplom ze vzdělávacího kurzu a zařízení s logem AMI jsou považovány za prestižní.

V USA sídlí Americká Montessori asociace – AMS, která také organizuje vzdělávací kurzy pro pedagogy a dále šíří tuto filozofii a myšlenky. Zakladatelka této organizace řídila vzdělávání tak, aby bylo upraveno a vyhovovalo americké kultuře; učitelé vyučují dle metody Montessori, ale zároveň přinášejí nápady nebo materiály, aby obohatily a rozšířily Montessori kurikulum. (V současné době začaly další dvě organizace v Praze připravovat kurzy s lektory právě organizací AMI a AMS.)

● Fotografie z archivu Společnosti Montessori

● Fotografie z archivu Společnosti Montessori

V různých částech světa jsou další aktivní a odborné národní organizace, například v Austrálii nebo Severní Americe. V Evropě zajišťuje předávání zkušeností z praxe organizace Montessori Europe (ME). Každoročně organizuje konference zaměřené na aktuální téma, které pořádá vždy jiná evropská národní asociace. (Společnost Montessori vysílá na každou konferenci naše zástupce, zúčastňuje se jednání výboru, pořádala v roce 2005 evropskou konferenci v Praze; lektorky připravily v minulosti na konferenci ME workshopy. Příležitostně nabízíme společnou cestu a program, naposledy v r. 2012 na konferenci Montessori Europe v Římě.)

● **Jak se vám daří realizovat vaše poslání v ČR a jaké máte plány do budoucna?**

Snažíme se, aby ověřená kvalitní praxe pomohla zvyšovat úroveň vzdělávání v českých školách – připravujeme projekty pro aplikaci do škol, které neplánují být „Montessori“, ale kde mohou principy práce a ukázka praxe z Montessori škol podpořit učitele vizí, že to jde jinak; nebo kde didaktické postupy mohou pomoci dětem, které mají například specifické potřeby ve vzdělávání.

● **Jaká je vaše ideální představa o vzdělávání? Jak k tomu přispívají vaše aktivity?**

Pedagogický systém Montessori je navazující systém pro práci s dětmi od narození do 24 let. Je to efektivně připravené prostředí a způsoby práce, které podporují dítě k osvojení si základních „všeobecných“ dovedností a informací, ale také růstu vlastního potenciálu. Mně se velmi líbí jako celý systém pedagogický i filozofický, pohled

na vzdělávání, pohled na dítě a jeho průvodce a jejich existenci ve společenském i přírodním životním prostředí. Pro mě je to ideální představa o vzdělávání. Aktivity a práce ve Společnosti Montessori považuji za podporování této „ideální představy“.

● **Na jaké překážky ve svém úsilí narazíte?**

Někdy na ne zcela jasné pochopení principů a standardů pedagogiky Montessori. Chceme, aby školy, které mají název například „mateřská škola Montessori“ tímto označením deklarovaly, že opravdu realizují tento program – obsahově, organizačně, mají proškolené a sladěné průvodce, mají potřebné vybavení... Nemáme ale možnost, jak toto usměrňovat, kontrolovat či nějak certifikovat. Překážkou je čas – lektorky, které by mohly předávat svoje zkušenosti z praxe, nemají pro práci ve školách dostatek času na další aktivity.

● **Jak ověřujete dopad vašich aktivit?**

Ověřujeme si reakce účastníků kurzů zpětnými vazbami. Na naše akce jezdí učitelé i rodiče z celých Čech. Hlavně ale vidíme stále větší zájem a rozrůstající se síť zařízení s Montessori programem v celé ČR a průběžný zájem o naše semináře a kurzy.

● **Co je pro Společnost v současnosti prioritou, na co se aktuálně zaměřujete?**

Chceme dále předávat učitelům zkušenosti pro práci s dětmi ve školce a na 1. stupni ZŠ, informovat rodiče o pohledu na výchovu a vzdělávání dítěte optikou Montessori. V současné době rozšiřují naše lektorky semináře o práci s miminko a dětmi do tří let. Připravujeme trilogii pro rodiče o domácím vzdělávání, zajímá nás uplatnění pedagogiky Montessori u dětí se specifickými potřebami ve vzdělávání. Nové informace sdílíme se všemi registrovanými zájemci formou elektronického Zpravodaje.

● **Jaký má pro vás význam členství ve SKAV?**

Velmi si vážíme našeho členství ve SKAV, vidíme to jako důkaz přijetí tzv. alternativy v českém vzdělávacím prostředí.

● **A jako vždy na závěr se zeptám, co bys SKAV popřála do budoucna?**

Aby tu stále byl, aby na práci ve SKAV měli čas špičkoví odborníci z akademického prostředí a praxe ve výchově a vzdělávání, aby se SKAVu dařilo prosazovat to, co je dobré měnit.

Rozhovor vedla Silvie Pýchová.

K jádru problému

Kamila Randáková:

Montessori systém práce pro přirozené psaní a čtení

Před více než sto lety začala dr. Marie Montessori své děti v předškolním Casa de Bambino v Římě učit číst a psát, protože to děti samy požadovaly. Popisuje velký zájem dětí o všechny pomůcky, které jim k učení psaní a čtení připravila. Pomůcky a systém práce pro čtení a psaní se v mateřských školách, které u nás pracují podle ŠVP s aplikací pedagogiky Montessori, používají také v současnosti – systém práce je univerzální, využitelný ve všech jazycích s úpravou slovní zásoby a příslušných jazykových jevů. Připravené prostředí pro práci dětí s písmeny, slovy a texty umožňuje dětem učit se číst i psát přirozeně, bez záměrného vedení učitelem, ještě v době před nástupem do školy.

● Přirozené učení psaní a čtení od tří let

Celý systém přirozeného učení psaní a čtení vychází z vývojových potřeb dítěte, využívá schopnost v období do šesti let samozřejmě a automaticky absorbovat informace

a obrazy ze svého prostředí a staví na vnitřním zájmu, který je veden citlivými fázemi v období mezi třetím a šestým rokem. Od narození dítěte do šesti let probíhá citlivá – senzitivní – fáze dítěte na osvojení jazyka (nejen mateřského, ale i cizích jazyků, pokud jimi mluví lidé v rodině dítěte). Dítě je přirozeně nasměrováno na vlastní zdokonalování v pohybových dovednostech, má zájem o symboly, o nová slova a komunikaci, nejlépe se učí s podporou praktických činností a smyslového vnímání, ruka je fenomén, který významně podporuje vytváření paměťových stop v mysli. Sami můžeme pozorovat, že děti spontánně ukazují zájem o napodobování psaní ve věku od 3,5 do 4 let a čtyřleté děti se také zajímají o písmena a napsaná slova ve svém okolí. Toto vše je využito při samotné práci s písmeny a v procesu osvojování dovedností psaní a čtení.

V Montessori systému je v nejranějším věku dítěte věnována velká péče rozvoji osobitě lidské vlastnosti – komunikaci.

V mateřské škole je systematicky podporováno:

- další rozšiřování slovní zásoby,
- rozvoj hrubé a jemné motoriky a přípravy ruky na ovládání tužky,

- zrakové a sluchové rozlišování,
- souhra očních pohybů a vedení ruky,
- pozornost je věnována aktivitám pro sledování posloupností dějů a symbolů.

Pro rozvoj těchto dovedností jsou cíleně připraveny aktivity, program a pomůcky s didaktickým postupem v oblastech Praktický život a Smyslová výchova. Než vezme dítě do ruky první písmeno, prošlo již velkou přípravou při mnoha záměrně sestavených činnostech.

• Vezme do ruky první písmeno

„Vezme do ruky první písmeno“ je doslovné pojmenování. Mezi základní materiál pro přípravu na psaní, který je připraven pro děti od tří let, patří tzv. hmatová písmena (nebo smírková písmena). Jsou to malá psací písmena, jak je známe z písanky v první třídě, která jsou napsána drsnou linií na hladké destičce. Dítě se učí pojmenovávat jednotlivé znaky – obsahuje tvar písmena prsty, poslouchá a opakuje zvuk, který k němu patří. Ukládá si tvar písmena do svalové, vizuální a sluchové paměti zároveň. Postupně obsahuje a pojmenovává další písmena.

Dalším materiálem pro přípravu na psaní a čtení je pohyblivá abeceda. Dítě již zná mnoho písmen – symboly a jejich příslušné zvuky. Teď jsou písmena vyražena – znovu jako hmatový materiál v podobě pohyblivé abecedy, zpravidla opět malá psací písmena; používají se dvě barvy písmen pro rozlišení samohlásek a souhlásek. Pokud dítě pochopí analýzu slova na jednotlivé hlásky, může ze známých písmen sestavovat slova. Myšlenku – slovo, které označuje něco, co dítě dobře zná, zaznamenaná symboly – sestavuje slova z písmen pohyblivé abecedy.

• Trénink ruky pro psaní

Dítě již vytváří vlastní slova a souběžně, ale odděleně, trénuje ruku pro ovládání tužky tak, aby byla lehká a pevná a pracovala přesně podle vedení myslí. To je dlouhodobý proces, na který se děti připravují v mnoha praktických činnostech: při práci s předměty, které mají úchytky pro držení třemi prsty, při držení lžičky pro přesypání, při leštění a utírání, manipulaci s mnoha zvláštními pomůckami a při dalších specifických činnostech. Pro cílený nácvik práce s tužkou je připraven „výcvik v dovednosti šrafování“ – dítě však nenapodobuje předkreslené linie v písance, ale pomocí deseti různých tvarů, které kombinuje a obkresluje, si vytváří vlastní obrazce a mandaly. Ty se pak snaží šrafovat pastelkami – kombinuje tvary, barvy, vytváří si své vlastní obrazové sešitky. Šrafuje a šrafuje... trénuje ruku v přesném vedení tužky pro psaní. Učitelé tyto základní složky přípravy doplňují dalšími aktivitami (jako psaním do krupice, psaním na velkou plochu a křídou na tabuli, tvarováním písmen z různých výtvarných materiálů apod.).

Nejdříve si dítě osvojuje jednotlivé činnosti – trénuje sluchové rozlišování, nacvičuje práci s tužkou, upevňuje pojmenování tvarů písmen, sestavuje slova z písmen, stále také pokračuje v rozšiřování své slovní zásoby a kompetence v komunikaci a vlastním verbálním vyjadřování. Teprve potom bude propojovat dílčí činnosti do komplexního celku psaní a čtení. To však bude nejdříve mechanicky procvičovat na opět diferencovaných úkolech. Postupně bude procházet připravenou slovní zásobou ke čtení slov.

• Čtení v krabičkách

Po sestavování slov propojením jednotlivých symbolů do celků pro vyjádření slova, které mělo v mysli, přechází dítě k opačné činnosti. Teď má vyluštit šifru: již napsané slovo a porozumět myšlence, kterou šifra ukrývá. Dítě už má za sebou mnoho zkušeností se sestavováním slov, zná písmena, snaží se psát, vidí další písmena a nápisy všude kolem sebe. Od velkých vystřižených písmen přejde k jiné pohyblivé abecedě – k tiskacím písmenům na kartičkách. Pro čtení slov je ve třídě školky připravena velmi zajímavá činnost – množství krabiček se slovy a malými zajímavými předměty. V každé krabičce je 4–5 předmětů nebo obrázků a k nim slova na kartičkách tiskacími písmeny. Dítě k předmětům sestavuje slova z pohyblivé abecedy na kartičkách a přiřazuje vytištěná slova.

Pro snadný postup dítěte jsou slova sestavena do skupin podle obtížnosti při čtení – v prvních krabičkách jsou jednoslabičná slova, postupně jsou slova delší, pracuje se nejdříve jen s fonetickými slovy, postupně jsou zařazena písmena s diakritikou, oddělena jsou slova s českým háčkovým *ě* a měkkým *i* po *d-t-n*. Dítě s každou krabičkou zvládá stále více obtížností. Od začátku však čte vše s úplným porozuměním – každé slovo je vyjádřeno předmětem nebo obrázkem.

K procvičení čtení slov může být připraveno mnoho dalších materiálů nejdříve s obrázky – sešitky se slovy, vějířky se slovy, tabulky s obrázky pro přiřazování slov, karty se sloupci slov apod. Slova mohou dítě obklopovat v každodenním programu: děti nejsou mrkvičky a srdíčka, ale mají v šatně a na přihrádkách napsána svoje jména; cedulkami se slovy jsou označovány další důležité věci v prostředí třídy, materiály pro čtení jsou jako nabídka pro děti v rámci tematických projektů.

• Další čtení

Podle pedagogiky Montessori je prostředí připraveno tak, aby děti mohly při svém průzkumu světa bádát také vědeckými metodami – obrazy a pojmy jsou tedy utříděny do skupin podle kategorií (ovoce, zelenina, savci, ptáci, dopravní prostředky, věci v koupelně, hudební nástroje...). Tak je také utříděn materiál ke čtení a učitelky zde

mohou být opravdu velmi tvořivé. Vše, co je kolem nás, lze totiž převést na sady obrázků se slovy, slovními spojeními a popisky (definicemi), na kterých dítě čtením získává další utříděnou slovní zásobu, učí se pojmenovávat kategorie a získává nové informace. Karty se třemi částmi umožňují dítěti snadnou kontrolu svého čtení – k obrázku přiřadí přečtené slovo a na kontrolní kartě si vše zkontroluje. Tak také pokračují ve výcviku vlastní sebekontroly a možnosti opravit si chybu sám/sama, což je jedno z důležitých kritérií nejen u pomůcek a materiálů.

Po čtení slov a slovních spojení můžeme pro děti připravovat knížky, obrázky – ty nejjednodušší mají k jednomu obrázku jen jednu větu. Zde je ideální námět pro rodiče, mohou se svými dětmi vytvářet vlastní rodinné čtení.

Čtení slov:

- slova jsou rozdělena do skupin podle obtížnosti, dítě mechanicky přiřazuje slovo a předmět nebo obrázek
- slova jsou utříděna do kategorií tak, jak je třídíme

v životě a vědních oblastech – dítě čte slova ke slovní zásobě, kterou již zná, a učí se také nová slova

Totální čtení:

- dítě opravdu chápe smysl toho, co rozšifruje z napsaných znaků, které samo nepsalo
- čte s porozuměním = přečte předložený text, pochopí smysl sdělení, čte se správnou intonací, odhaduje význam cizích slov z čteného kontextu, může pracovat se slovníkem

● Psaní před čtením

Montessori metoda odlišuje procesy čtení a psaní. Psaní předchází před čtením a je vlastně skutečnou přípravou na čtení. Když dítě čte slovo, které si samo sestavilo nebo vymyslelo a napsalo, je to kontrola psaní; za čtení se považuje pochopení významu slova, které je „zašifrováno“ v písmenech. Dítě zpočátku čte jednotlivé hlásky, ty spojuje do slova a vnímá jeho význam.

Psaní a čtení jsou vlastně opaky – jsou to protipóly, dvě odlišné činnosti:

Psaní

Čtení

psaní – zrakové rozlišování a hmatová zkušenost s tvary písmen (modelování, tvarování, obtahování, psaní)

konkrétní představu dítě vyjádří slovem, slovo rozloží na hlásky, za každou položí symbol – písmeno

u psaní dítě provádí hlavně analýzu, syntéza se děje automaticky na papíře – proto je psaní jednodušší

vyjádření vlastních myšlenek, čtením svého záznamu si dítě práci zkontroluje

spontánní psaní – děti se sami snaží napodobit psaní, používají velká tiskací písmena; psaní psacích písmen vyžaduje ukázkou pro správný postup při psaní

čtení – bez hmatového vjemu; zrakové rozlišování tvarů písmen

dítě vidí slovo, rozezná jednotlivá písmena, za každým si vybavuje zvuk, propojuje zvuky do slova, vybavuje si význam slova a konkrétní představu, kterou již dříve někdo znázornil psanými znaky

u čtení dítě provádí analýzu a opět syntézu v mysli

interpretace myšlenky, kterou měl někdo jiný

spontánní čtení – mnoho materiálu ke čtení dítě neustále obklopuje, děti mají zájem o písmena, všímají si nápisů, ptají se na slova a chtějí je přečíst, samy poznávají slovo jako celek (nápis na obchodech...)

Dítě se zdokonaluje v technice psaní – trénovalo práci s tužkou, psalo písmena křídou, píše písmena na papír do pomocných linek. Děti opisují slova, která jsou v krabičkách u čtení, trénují psaní při aktivitách k tematickým projektům. Slova si spojují do sešitků a odnášejí si domů své malé slovníčky. Psaní je výzva pro dítě, pokud je dítě připraveno a naladěno; „exploze psaní“ je spontánní činnost, která pak dítě velmi naplňuje.

Nepřímá příprava ruky na psaní:

- vedení ruky při obtahování a manipulaci s různými tvary a obrazy
- lehká ruka – zjemňování hmatového vnímání konečků prstů na hladkém a drsném povrchu
- obtahování symbolů – tvary písmen se dítě učí zpaměti zrakem a hmatem při obtahování tvarů písmen z drsného papíru na hladkém podkladu
- psaní křídou na tabulku

Technika práce s tužkou:

- tři prsty k držení psacího náčiní – úchytky u smyslového materiálu a dalších pomůcek, trénování úchopů třemi prsty na praktických aktivitách
- kreslení – trénink dovednosti ruky v ovládnutí psaní tužkou při šrafování připravených obrazců

Příprava na čtení:

- spojení – tvar písmena a hláska
- sestavování slov z písmen, která již dítě zná a umí je pojmenovat

• Čtení s porozuměním

Na čtení nejsou připraveny jednotné učebnice, slabikáře nebo čítanky. Učitelé připravují mnoho kartiček se slovy, kterými označují prostředí ve třídě a jména spolužáků, další slova s kontrolními obrázky, sešitky se slovy, čtecí karty... Zpočátku děti čtou krátká fonetická slova, postupně procvičují čtení tzv. fonogramů a čtou delší a obtížnější slova, nápisy se spojením slov, připravené věty. Dále už děti čtou krátké texty a knihy pro začínající čtenáře – nejdříve ilustrované s malým množstvím textu.

Od počátku práce s písmeny prochází děti čtením s porozuměním:

- sestavují slova k tomu, co znají: představí si obraz, k němu si vybaví slovo a slovo sestaví z písmen
- první tištěná slova jsou vyjádřena malými předměty nebo obrázky, k nim pak dítě opět slovo sestavuje z abecedy anebo přiřazuje slovo na kartičce
- popisky se slovy označují konkrétní věci v prostředí kolem dítěte ve třídě
- slovy se označují předměty, které se budou používat ve třídě k určité nové činnosti, pracovnímu postupu nebo k předmětům v tematických projektech
- spojení slov – například podstatné a přídavné jméno, jméno a sloveso... jsou připravena tak, aby dítě mohlo

• Fotografie z archivu Společnosti Montessori

to, co přečte, okamžitě vyhledat ve třídě a spojit slova s konkrétním předmětem nebo činností; obdobně krátké věty

- první knížky s větami ke čtení jsou doplněny obrázkem ke každé větě
- popis dějových posloupností a popisů dějů v přírodě, které si dokážou také představit, podporují další čtení s chápáním souvislostí
- nové informace z oblasti blízké předškolním dětem – o rostlinách, zvířatech, zeměpisu, popisu přírody a světa kolem nás jsou připraveny jako ucelené soubory doplněné obrázky s vysvětlením jednotlivých detailů a nových pojmů tak, aby čtení o novém opět probíhalo s porozuměním a možností osvojit si nové pojmy různými způsoby opakování
- pravidelné čtení dětem se zpětnou reakcí dětí na přečtené – ukazuje dětem čtení s intonací, pomáhá jim v uvědomění emocí a myšlenek skrytých v textu

Připravené prostředí

Za velmi důležitý je v Montessori školách považován samotný zájem dítěte o psaní a čtení, který děti projevují již v předškolním věku kolem 4 let. Didaktická řada s pomůckami a materiály vede dítě od přípravy na psaní postupně ke čtení. To, zda dítě dříve píše nebo čte, je individuální – učitel přizpůsobuje prostředí možnostem dítěte.

Při Montessori metodě se děti psaním vlastně připravují na čtení – tyto komplexní činnosti jsou rozděleny na jednotlivé složky. Se specificky připravenými pomůckami dítě trénuje dílčí dovednosti každou samostatně; může se jimi však zabývat souběžně. Zpravidla jsou děti zaujaty buď psaním nebo čtením, a to pak chtějí stále opakovat a zdokonalovat se podle svého vnitřního plánu.

Všechny aktivity a činnosti, které jsou popsány, vyžadují také úpravu prostředí třídy mateřské školy. Je vytvořeno prostředí, které je vybaveno všemi potřebnými pomůckami a materiály a uspořádáno pro přehlednou orientaci dítěte.

Materiál a pomůcky v současné praxi pro oblast jazyka:

- materiál pro rozvoj slovní zásoby
- různé výtvarné aktivity k tvarování a napodobování tvarů písmen, pomůcky z oblasti Praktického života a Smyslové výchovy k osvojení záměrných, přesných a lehkých pohybů ruky
- hmatová psací písmena (malá psací, později velká psací), lépe vyložená ve třídě vedle sebe
- abecedy ke skládání slov (volná – vystřižená psací písmena v zásobníku, později také abeceda s písmeny na kartičkách)

- stojan s kovovými tvary na psaní (růžovo-modré), pastelky utříděné podle barev; další psací a kancelářské potřeby pro výrobu sešitků
- tabule pro položení na stůl a psaní křídou
- psaní na papír (nejdříve do pomocných linek), vhodné tužky
- krabičky se skupinami slov podle obtížností doplněné předměty nebo obrázky
- další materiál ke čtení slov, spojení slov a vět
- jednoduché knížky ke čtení vět a další čtenářský materiál k aktuálním tématům a rozvoji poznávání
- vhodný nábytek – všechny materiály a pomůcky dostupné dítěti v policích, čtenářský koutek s knihovnou, stoly pro správné sezení dítěte při psaní a dalších činnostech
- typická je zvířecí farma, kde jsou figurky zvířat, lidí a předměty používány pro spojení se slovy k psaní, čtení, později slovním druhům a stavbě věty

Přehled materiálů určených pro děti před nástupem do školy není úplný, protože pro pětileté děti, které umí číst a zdokonalují se v psaní, je možné uspokojit také další zájem – a to zájem o samotná slova a strukturu věty. K tomu tedy navazuje další materiál k bližšímu prozkoumání slov a vět.

Marie Montessori:

„...Už víte, co myslíme intuitivním čtením. Znamená to, že dítě, které má před sebou určité předměty, čte slova týkající se těchto předmětů, i když jsou obtížná (např. v jazycích, které nejsou fonetické). Není to proto, že by dítě mělo nějaké magické schopnosti, ale spíš proto, že vycházíme z užívání pohyblivé abecedy. Tím jsme vyřešili zásadní problém diktátu. Opakuji, není to zázračná síla, ale zájem, který jsme probudili v dítěti. Je to zájem jedince, který pochopil, že existuje nějaká myšlenka spojená s těmito znaky, a přeje si do ní proniknout. Tento zájem je základní hnací silou – kdybychom na jednu stranu vah položili abecedu a na druhou zájem, byla by ramena v dokonalé rovnováze...”

(Montessori, Maria. The Child, Society and the World [Unpublished Speeches and Writings], pgs. 59–69. The Clio Montessori Series 1998. Oxford, England; překlad K. Slováková 2008)

● Fotografie z akcí ČOSIV

Z členských organizací...

● Přehled realizovaných aktivit ČOSIV od září 2012

www.cosiv.cz

● Kontinuální zvyšování povědomí odborné i laické veřejnosti o smyslu a prospěšnosti inkluzivního vzdělávání

Zaměřujeme se na podporu aktivit členek a členů ČOSIV, rozvoj projektu *Síť inkluzivních škol*, vlastní publikování článků a rozhovorů týkajících se inkluze i na podporu našich členek a členů v mediálním vystupování. Od září 2012 se síť ČOSIV schází na setkáních ve formátu workcoffee jednou za 6–8 týdnů. Na těchto setkáních dochází k informování o novinkách, které se na poli inkluze dějí – především informací z MŠMT, dále se účastníci vzájemně informují o aktuálním dění ve vlastních organizacích. Zároveň zveme hosty, kteří se tématu inkluze rovněž věnují, ať už v praxi nebo na teoretické/akademické úrovni. Do sítě ČOSIV je pravidelně zasílán newsletter s aktualitami, upozorněními na zajímavé akce či zajímavé materiály. K našim webovým stránkám www.cosiv.cz byl také založen facebookový profil ČOSIV www.facebook.com/oscoviv.

Členky a členy ČOSIV aktivně podporujeme ve vystupování v médiích. Spolupracujeme především s časopisy *Moderní vyučování* a *Rodina a škola*. Podpora se děje formou osobních konzultací nad tématy článku, kdy se snažíme členkám a členům navrhnout takové téma, které se přímo

týká jejich aktivit a projektů. Členové vedení (rady) ČOSIV také sami aktivně přispívají k medializaci tématu inkluze, zde uvádíme některé z článků a rozhovorů:

- Moderní vyučování: č. 11-12/2012, Inkluzivní vzdělávání vnímáme jako synonymum kvalitního školství, Mgr. Klára Laurenčíková; Co říká výzkum o efektivitě metod výuky ve vztahu k rozvoji kompetence k učení?, Mgr. Lenka Felcmanová
- Moderní vyučování: č. 1-2/2013, Heterogenní prostředí je pro děti to nejlepší, rozhovor: Mgr. Bc. Jiří Trunda, Mgr. Vladimír Foist
- ČRO Plus: 18. 3. 2013, Chodí do praktických škol skutečně děti, které tam patří?, rozhovor: Mgr. Klára Laurenčíková
- Moderní vyučování: č. 3-4/2013, Soužití různých žáků vede k vytvoření normálních vztahů, rozhovor: Mgr. Musil, Mgr. Kendíková
- Lidové noviny: 16. 4. 2013, Umožníme dětem žalovat stát (rozhovor s Jeanem Zermattenem)
- a dále články doc. V. Hájkové, RNDr. J. Strakové, K. Kochové a dalších, kterým moc děkujeme. Tento projekt finančně podporuje Nadace Open Society Fund Praha.

● Síť inkluzivních škol

Projekt *Síť inkluzivních škol* má za cíl pomoci inkluzivně smýšlejícím školám vytvořením platformy pro vzájemnou podporu a pro získávání dalších poznatků a zkušeností. Pro školní rok 2012/2013 jsme vytvořili skupinu 15 škol z různých částí ČR, pro něž jsme uspořádali dvě setkání v Praze i exkurze do jednotlivých škol, další setkání bude v květnu. Na setkání jsou zváni odborníci k různým tématům. V rámci setkání také nabízíme moderované diskuze se sdílením zkušeností mezi zapojenými školami. Získané poznatky

budeme dále využívat k podpoře zapojování všech dětí v ČR do hlavního vzdělávacího proudu.

Tento projekt finančně podporuje Nadace Open Society Fund Praha.

● Spot „Houba“

Na konci roku 2012 jsme dokončili natočení spotu s názvem „HOUBA“, jehož cílem bylo podnítit uvažování a diskuzi o inkluzivním vzdělávání především u laické veřejnosti. Spot je k dispozici na youtube.com, našem webu, Facebooku a v rámci kampaně *Česko mluví o vzdělávání*.

Natočení spotu finančně podpořilo Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze.

● Posilování kompetencí VŠ pedagogů v oblasti inkluzivní pedagogiky

Cílem projektu je přenos osvědčených metodických a didaktických postupů ve výuce heterogenních třídních kolektivů a stimulačních vzdělávacích aktivit v systému včasné péče o děti se sociálním znevýhodněním do výuky na vybraných pedagogických fakultách českých univerzit. Projekt sestává zejména ze vzdělávacích aktivit určených pedagogům z kateder primární pedagogiky a speciální pedagogiky, vedených zkušenými lektory z České republiky, ale i zahraničí (např. Velké Británie).

Tento projekt finančně podporují Velvyslanectví Spojeného království Velké Británie a Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze.

● Projekt Odyssea

www.odyssea.cz

2. ročník rekreačně vzdělávacího pobytu pro pedagogické pracovníky

PRÁZDNINY S ODYSSEOU

Srdečně zveme všechny učitele, vychovatele, lektory a další pedagogické pracovníky, kteří chtějí obcerstvit svou mysl i tělo před novým školním rokem, na Prázdniny s Odysseou!

● Akreditované kurzy

Program nabízí výběr z kurzů, za něž účastníci obdrží osvědčení o jejich absolvování – *Možek ve službách komunikace; Jak uplatnit svá práva tak, abychom neomezovali práva druhých; Jak udržet kázeň ve třídě; Jak se bránit vyhoření a jak pracovat se stresem; Základní orientace v problematice šikany; Rekvalifikační kurz Zdravotník zotavovacích akcí (40h)*

● Relaxace

Pro radost a odpočinek se můžete toulat v blízkém i vzdálenějším okolí nebo okusit dĺiny zaměřené na *Hry a aktivity v přírodě* a rozvíjení smyslového vnímání a ve volném čase využít možnosti výletů a příjemných společenských večerů.

• Program je tvořen kurzy akreditovanými MŠMT.

• Je možno přivést své děti, pro které je zajištěn táborev program.

• Hlídání včetně programu je zajištěno i pro předškolní děti.

• Nabídka pobytu platí také pro partnery, rodinné příslušníky a jiné blízké osoby.

• Na úhradu akce lze použít prostředky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

• Na dítě lze uplatnit příspěvek zaměstnavatele na dětský tábor.

17. – 24. 8. 2013 Janské Lázně

Cena: 4 500 Kč (účastník)
3 500 Kč (dospělý doprovod)
2 500 Kč (dítě nad 6 let)
2 000 Kč (od 2 do 6 let; do 2 let zdarma)

Uzávěrka přihlášek: 1. 6. 2013

Kontakt: Martina Samková, 775 775 374 samkova@odyssea.cz

[Blíží informace a přihláška na www.odyssea.cz](http://www.odyssea.cz)

Galerie projektů

● NaZemi

Global storylines – výuka příběhem

Pro učitele prvního stupně a jejich školy, které hledají způsoby, jak své žáky vést k aktivnímu přístupu k řešení problémů, spolupráci, solidaritě a empatii s druhými, je určen projekt *Global Storylines – výuka příběhem*.

Ve spolupráci s pilotními školami a s Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně uvádíme do českého prostředí výuku příběhem, v anglicky mluvících zemích nazývanou storylines. Učitelé z prvních čtyř pilotních škol v Jihomoravském kraji právě procházejí přípravnými semináři a s prvními dvěma příběhy pro 1. až 5. třídu budou pracovat od podzimu. Na základě zkušeností pilotujících pedagogů chceme tento přístup adaptovat pro české prostředí.

V tomto typu výuky učitel inscenuje v jednotlivých epizodách příběh, kolem kterého se odvíjí výuka napříč předměty. Příběh umožňuje v bezpečném prostředí

prozkoumávat i kontroverzní témata. Práce formou storylines rozvíjí schopnost řešit konflikty prostřednictvím dialogu a spolupráce a dodává žákům sebedůvěru a přesvědčení o vlastní schopnosti aktivně ovlivňovat věci kolem sebe. V globálních příbězích (Global Storylines) žáci například vytvářejí imaginární komunitu, která musí řešit výzvy, jimž je vystavována prostřednictvím globálních vlivů, ať už je to nedostatek vody, nebo setkávání kultur. Příběh vytváří rámec pro dlouhodobou výuku, ve které se propojují prvky projektového vyučování, výuky napříč předměty a aktivní role žáka. To vše má za následek vysokou motivaci pro učení a rozvoj kritického myšlení žáků.

Důležitou součástí projektu je výzkum, který realizuje Institut výzkumu inkluzivního vzdělávání při Pedagogické fakultě MU. Jeho cílem je zejména zjistit, jakou podporu učitel potřebuje k rozvinutí kompetencí nutných pro participativní výuku globálních témat a jaký je potenciál participativní metodiky (konkrétně přístupu storylines) pro inkluzi, upevnění vztahů spolupráce ve třídě apod.

V prvních dvou letech projektu budou pilotovány čtyři příběhy, které jsou vytvořené na základě skotských zkušeností, kde byl přístup storylines vyvinut. Za tři roky bychom se chtěli v českém prostředí nejen naučit se storylines pracovat, ale také umět vytvářet své vlastní příběhy.

Další školy se mohou v případě zájmu přihlásit do druhého ročníku, který bude spuštěn na konci ledna 2014. Přihlašovat se však mohou již nyní.

Více informací na <http://www.nazemi.cz/vzdelavani>.

Kontakty:

Eva Malířová, Centrum globálního rozvojového vzdělávání NaZemi, eva.malirova@nazemi.cz, 774 437 377

Lenka Slepíčková, Institut výzkumu inkluzivního vzdělávání při Pedagogické fakultě MU Brno, 774 057 233

Projekt je financován z prostředků Ministerstva zahraničních věcí a České rozvojové agentury.

● Sdružení TEREZA

Local Heroes
aneb hrdinové v akci

Letos na jaře přináší Sdružení TEREZA do pražských základních škol nový vzdělávací program LOCAL HEROES. Bude se týkat témat životního prostředí ve městě a povede k drobným akcím, které žáci sami naplánují a realizují. Děti si během projektu například vyzkouší pečovat o kousek zeleně u školy, sázet stromy a květiny, vylepšit místní park či uspořádat výstavu o proměnách okolí.

Program si klade za cíl pomoci žákům získat důležité dovednosti, které využijí k přímému ovlivňování životního prostředí v místě, kde žijí. Děti zmapují okolí školy a na základě svých poznatků si samy vymyslí, naplánují a zrealizují projekt. Učitel či lektor se stává pouze jejich průvodcem. Děti se naučí pracovat v týmu i samostatnému rozhodování a uvidí, že i oni mají možnost zasahovat do dění ve svém okolí a zažijí pocit úspěchu.

Prvním tématem, kterým se budou žáci v roce 2013 zabývat, je *Zeleň ve městě*. Projekt probíhá s finanční podporou hlavního města Praha.

Kalendář vybraných akcí červen – září 2013

Organizace	Termín	Pořadatel	Místo konání	Kontakt	Poznámka
Step by Step ČR, o. s.	17. – 21. 6. 2013	Letní škola <i>Začít spolu</i> pro MŠ	Slaný	www.sbscr.cz	kurz pro učitele MŠ, kteří začínají učit v programu <i>Začít spolu</i> či se chtějí s programem jen seznámit
Step by Step ČR, o. s.	1. – 4. 7. 2013	Letní škola <i>Začít spolu</i> pro MŠ	Kadaň	www.sbscr.cz	kurz pro učitele MŠ, kteří začínají učit v programu <i>Začít spolu</i> či se chtějí s programem jen seznámit
Projekt Odyssea	17. – 24. 8. 2013	Prázdniny s Odysseou	Janské Lázně	www.odyssea.cz	
Step by Step ČR, o. s.	18. – 24. 8. 2013	Tábor <i>Začít spolu</i> pro rodiny s dětmi	Tábořiště Kačerovna (Ledce u Mladé Boleslavi)	www.sbscr.cz	rodinná dovolená táborového typu seznamující rodiče s principy vzdělávacího programu <i>Začít spolu</i> při intenzivním táborovém týdnu s programem pro děti 2–11 let
Step by Step ČR, o. s.	30. 8. – 1. 9. 2013	Letní škola <i>Začít spolu</i> pro ZŠ	Plzeň	www.sbscr.cz	rozšiřující kurz pro učitele ZŠ, kteří již vyučují podle vzdělávacího programu <i>Začít spolu</i>
SKAV, o. s.	19. 9. 2013	Kulatý stůl SKAV a EDUin	Praha	www.skav.cz	